

BIORAZGRADNJA LIGNOCELULOZNOG OTPADA PROCESOM KOMPOSTIRANJA

Autor: Denija Krivičić¹, mag. ing. oecoing., dkrivicic@gmail.com

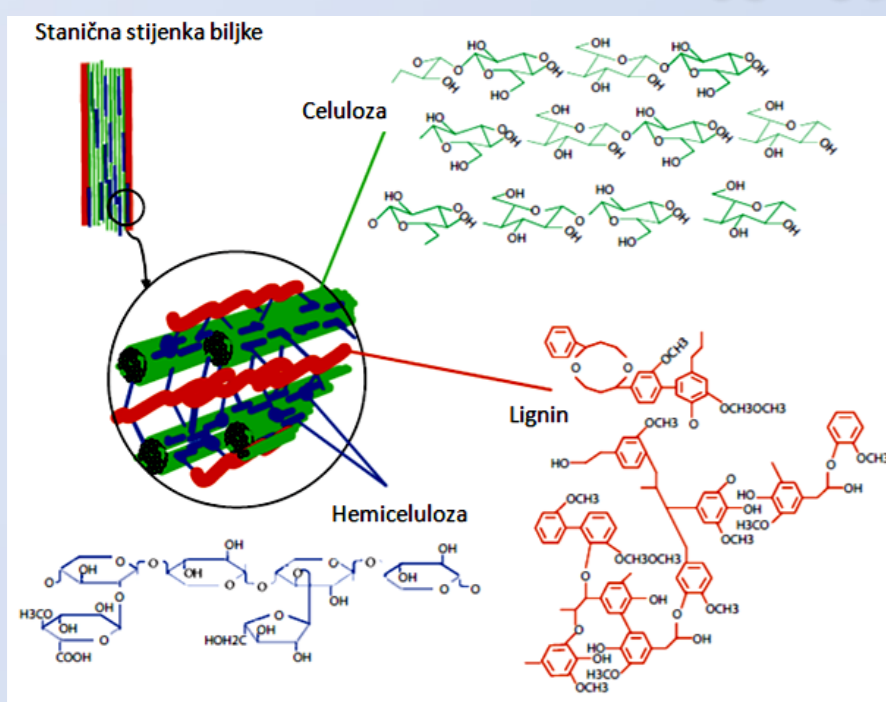
Mentori: izv. prof. dr. sc. Marija Vuković Domanovac¹; dr. sc. Dajana Kučić¹, znan. sur.

¹Sveučilište u Zagrebu, Fakultet kemijskog inženjerstva i tehnologije, Zavod za industrijsku ekologiju, Marulićev trg 19, HR - 10 000 Zagreb

UVOD

Cilj istraživanja → ispitati biorazgradnju lignoceluloznog materijala u šaržnim uvjetima
→ ispitati / provesti proces kompostiranja lignoceluloznog materijala u kontroliranim uvjetima

Lignocelulozne komponente • osnovne građevne jedinice biljaka
• 38 - 50 % celuloze; 23 - 32 % hemiceluloze; 15 - 25 % lignina

Lignocelulozni otpad - nusprodukt različitih agroindustrija (papir, piljevina, pamučni otpad, otpad iz pivovara, komina masline, duhanski otpad...)

- visoke koncentracije organske tvari i fenola
- niska pH-vrijednost
- visok C:N omjer
- opasan i toksičan (0,05 % nikotina)
- visok udio organske tvari
- visoka pH-vrijednost
- nizak C:N omjer

Slika 1. Prikaz strukture lignoceluloznog materijala.

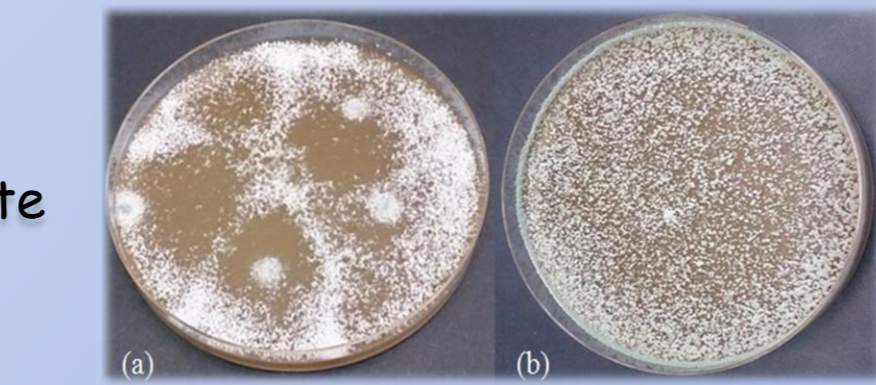
- biorazgradnja lignoceluloznog materijala → lignolitički enzimi
- određene saprofitske gljive → razgrađuju lignocelulozne komponente

KOMPOSTIRANJE - proces biorazgradnje čvrste organske tvari koju provodi zajednica mikroorganizama u aerobnim uvjetima

Supstrat+O₂ → Kompost+CO₂+H₂O+NH₃+Biomasa+(-ΔHr)

Faze kompostiranja:

1. Mezofilna faza (25 - 45 °C)
2. Termofilna faza (45 - 65 °C)
3. Faza hlađenja (druga mezofilna faza)
4. Faza zrenja

Slika 2. *Phanerochaete chrysosporium* (a) i *Trichoderma reesei* (b) izrasle na hranjivoj podlozi.

Slika 3. Fotografski snimci supstrata (a) komina masline i (b) duhanski otpad.

Provedeni pokusi:

- 1) Biorazgradnja lignoceluloznog materijala u šaržnim uvjetima uz inokulaciju različitih mikroorganizama
- 2) Kompostiranje lignoceluloznog materijala bez (P1) i uz inokulaciju mikroorganizama (P2)

1.

Pokusi su se provodili na termostataranoj rotacijskoj tresilici pri 37 °C i 160 o min⁻¹ tijekom 21 dana

Tablica 1. Početni uvjeti za pokuse T1-T6

Pokus	Inokulirana kultura	CFU / st cm ⁻³	Supstrat	m ₀ (supstrat) / g	C:N / -	T / °C
T1	-	-	nesterilni D i KM	10	30	37
T2	MK1	~1·10 ⁶	nesterilni D i KM			
T3	<i>Phanerochaete chrysosporium</i>	~1·10 ⁶	sterilni D i KM			
T4	<i>Trichoderma reesei</i>	~1·10 ⁶	sterilni D i KM			
T5	MK1	~1·10 ⁶	sterilni D i KM			
T6	MK2	~1·10 ⁶	sterilni D i KM			

*D - duhanski otpad, KM - komina maslina

MK1: *Phanerochaete chrysosporium*, *Trichoderma reesei*, *Pseudomonas aeruginosa* FN, *Candida rugosa*, *Aspergillus fumigatus* i aktinomyceti

MK2: *Pseudomonas aeruginosa* FN, *Aspergillus fumigatus*, *Candida rugosa* i aktinomyceti

Slika 4. Rotacijska tresilica Unimax 1010, Heidolph - Inkubator 1000.

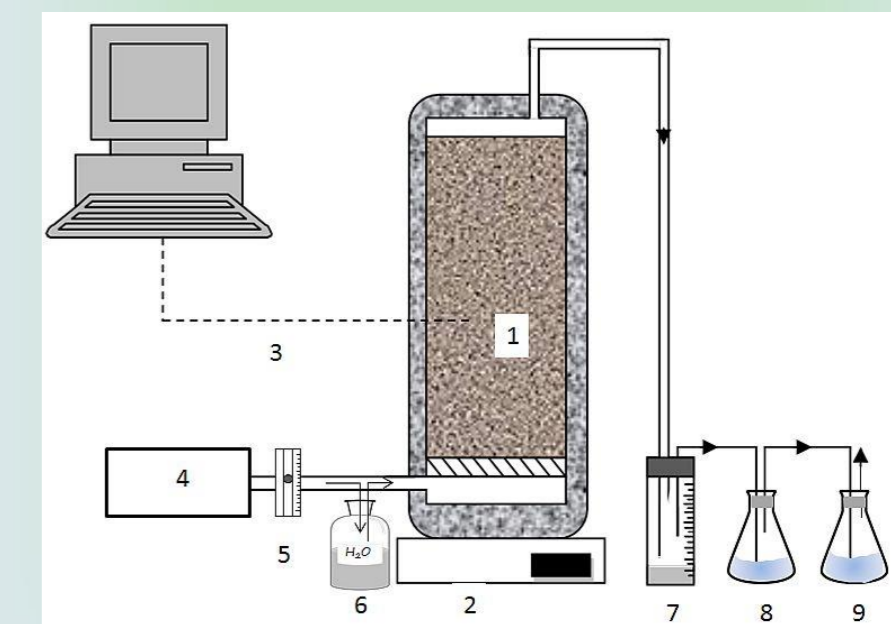
EKSPERIMENTALNI DIO

2.

Kompostiranje lignoceluloznog materijala provedeno je u adijabatskom reaktoru V_r = 10 dm³ tijekom 28 dana

Tablica 2. Početni uvjeti procesa kompostiranja za pokuse P1 i P2.

Pokusi	P1	P2
V(reaktor) / dm ³	10	
m ₀ / kg	4,5	
w ₀ (H ₂ O) / %	60	
Qz / dm ³ min ⁻¹ kg _{st} cm ⁻¹	0,8413	
C:N omjer / -	30:1	
Inokulirane kulture	-	<i>P. chrysosporium</i> , <i>T. reesei</i>
V (inok. kulture) / cm ³	-	50 + 50
CFU / st cm ⁻³	-	~1·10 ⁷

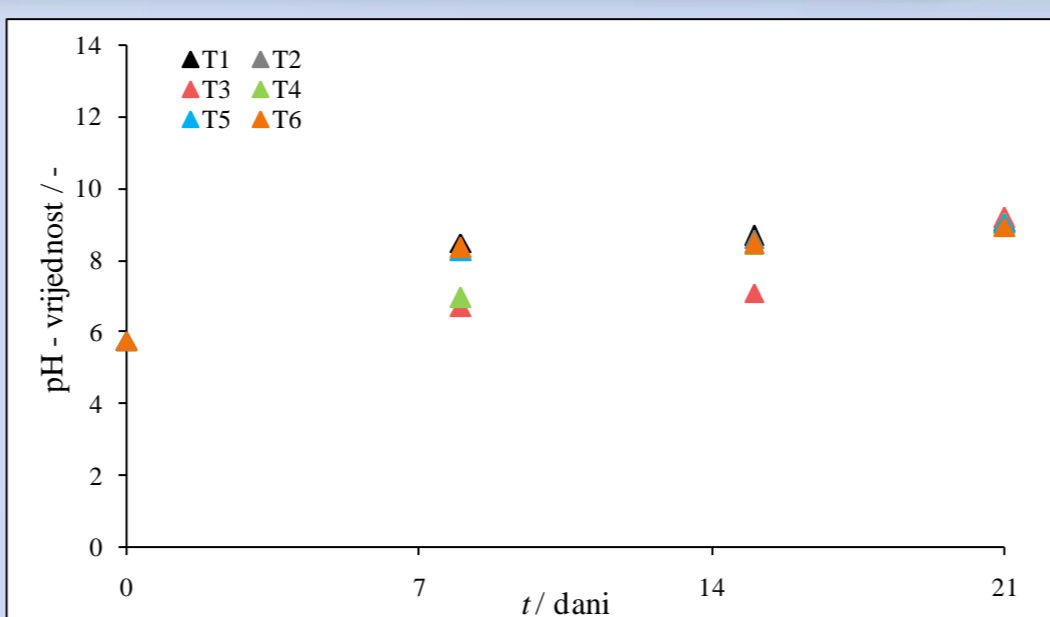

Slika 5. Shematski prikaz procesa kompostiranja 1 - reaktor, 2 - vaga, 3 - temperaturna osjetila s akvizicijom, 4 - kompresor, 5 - rotametar, 6 - boca ispiralica, 7 - posuda za prikupljanje kondenzata, 8 - 4 % H₂SO₄, 9 - 1 mol dm⁻³ NaOH.

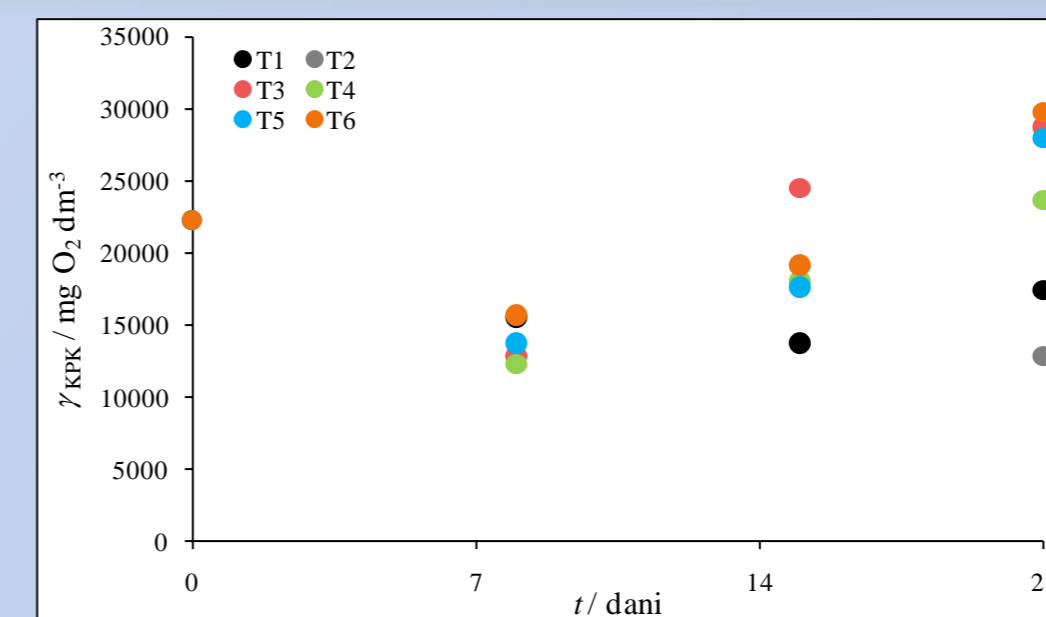
REZULTATI

Tablica 3. Fizikalno - kemijska karakterizacija supstrata.

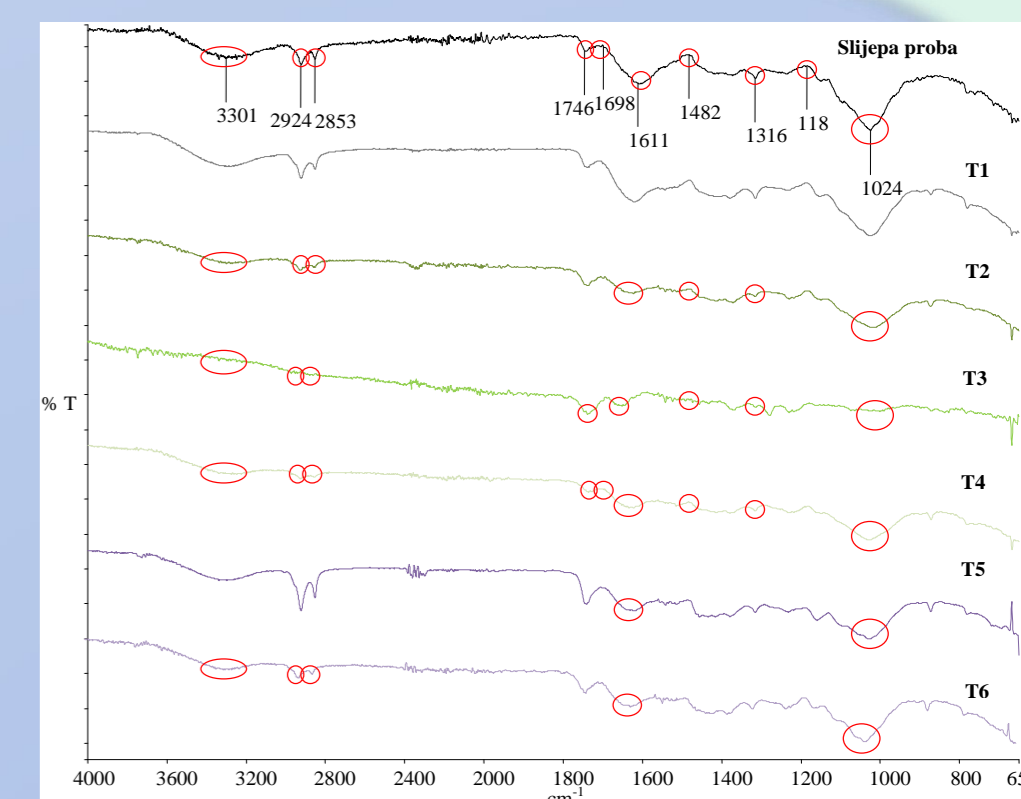
	Duhanski otpad	Komina maslina	Supstrat u P1	Supstrat u P2
w(H ₂ O) / %	19,9	57,8	61,9	57,2
w(ST) / %	80,1	42,2	38,1	42,8
w(HT) / %	80,1	97,3	82,7	85,9
C:N / -	16	45	24	27
pH- vrijednost / -	7,10	5,55	6,45	7,20

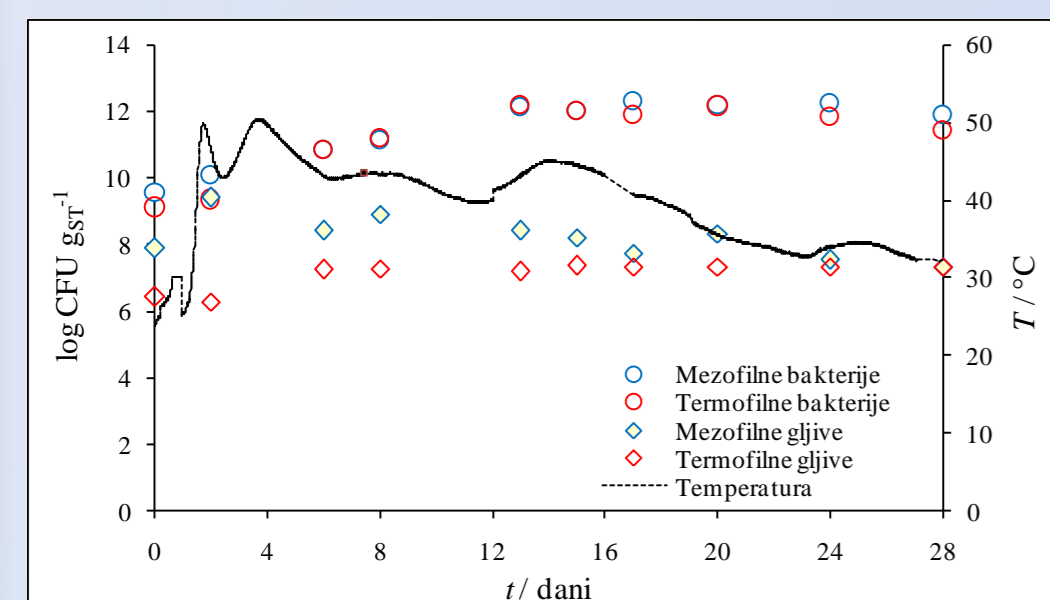
Slika 6. Promjena pH-vrijednosti tijekom 21 dana procesa biorazgradnje u pokusima T1 - T6.

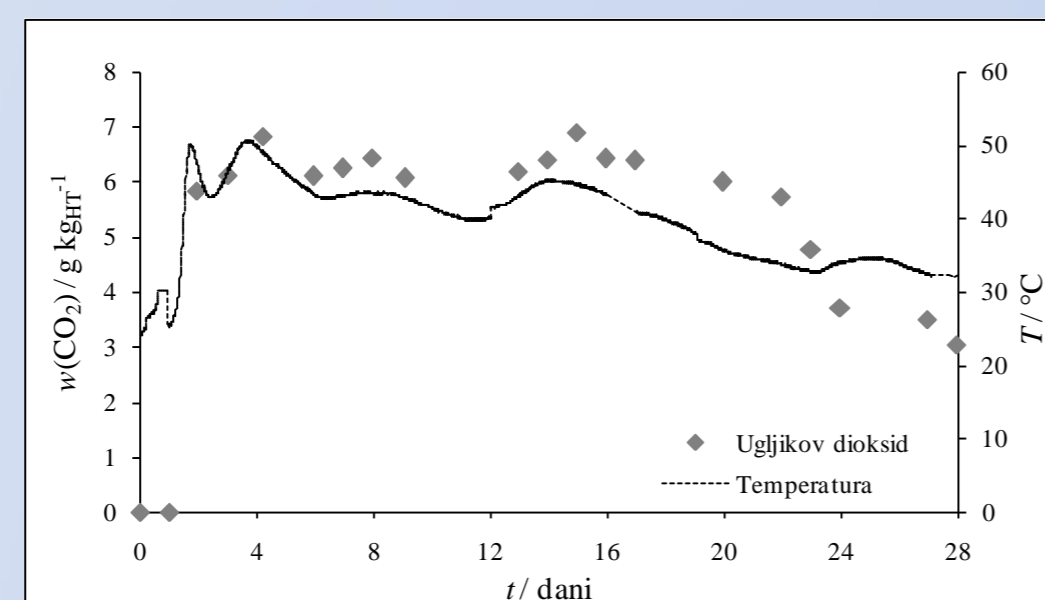
Slika 7. Promjena organskog opterećenja izraženog preko vrijednosti KPK tijekom 21 dana u pokusima T1 - T6.

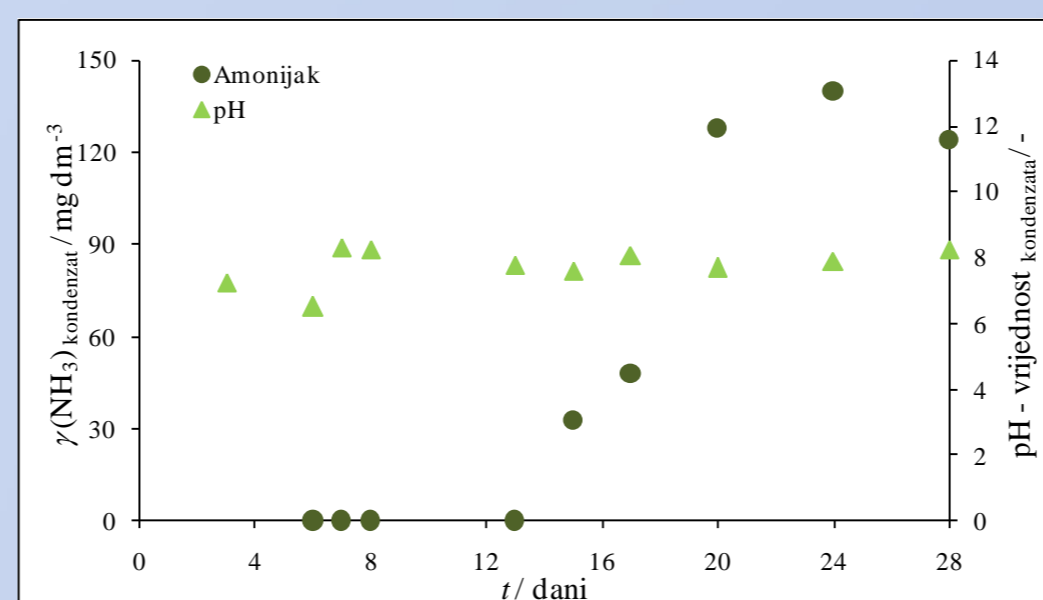
Slika 8. Usporedba FTIR spektara za pokuse T1 - T6 u 21. danu.

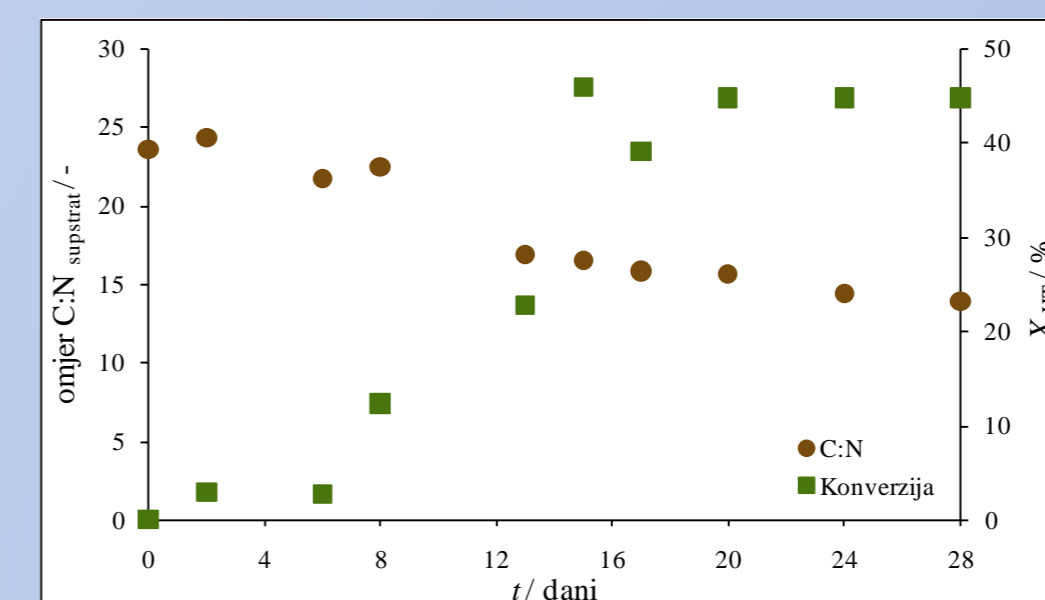
Slika 9. Promjena ukupnog broja mezofilnih i termofilnih mikroorganizama i temperature u kompostnoj masi tijekom 28 dana u pokusu P1.

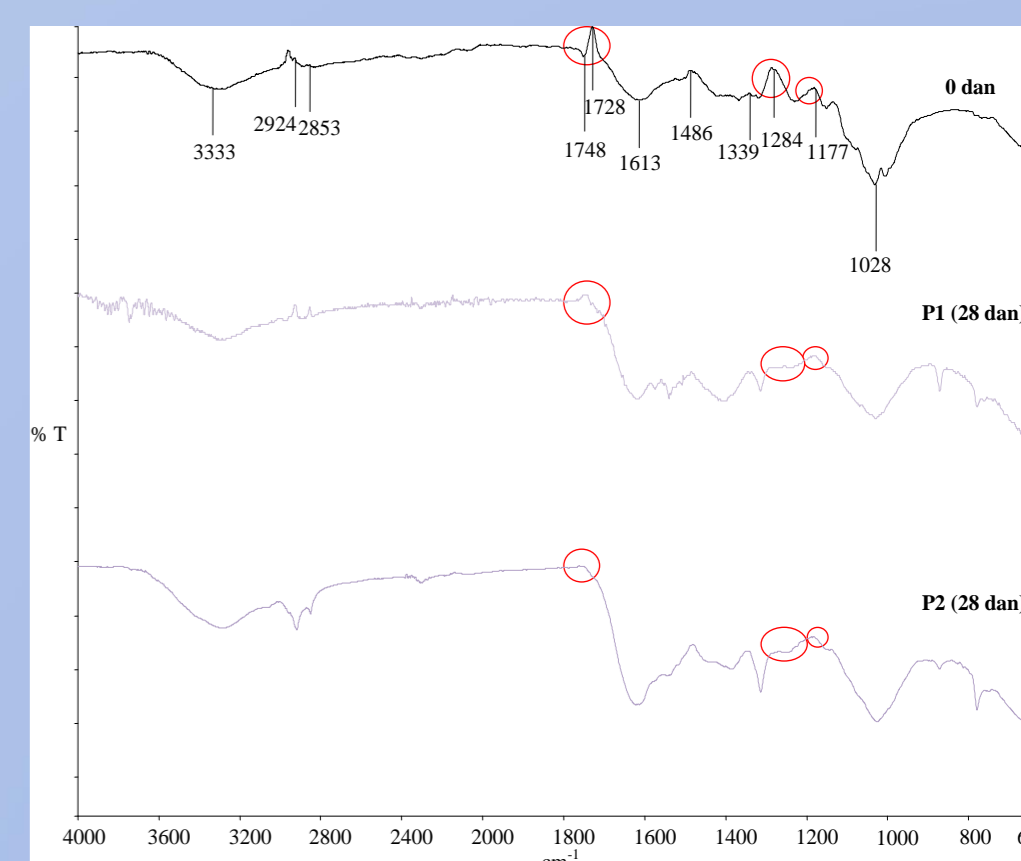
Slika 10. Promjena masenog udjela CO₂ u struji zraka na izlazu iz reaktora i temperature tijekom 28 dana u pokusu P1.

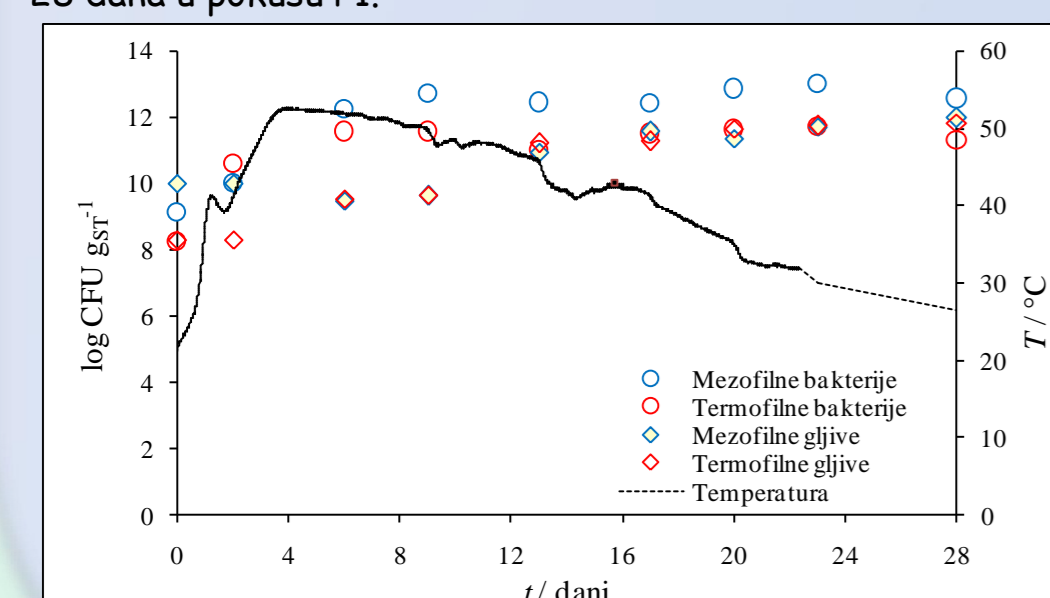
Slika 11. Promjena koncentracije NH₃ i pH-vrijednosti u kondenzatu tijekom 28 dana u pokusu P1.

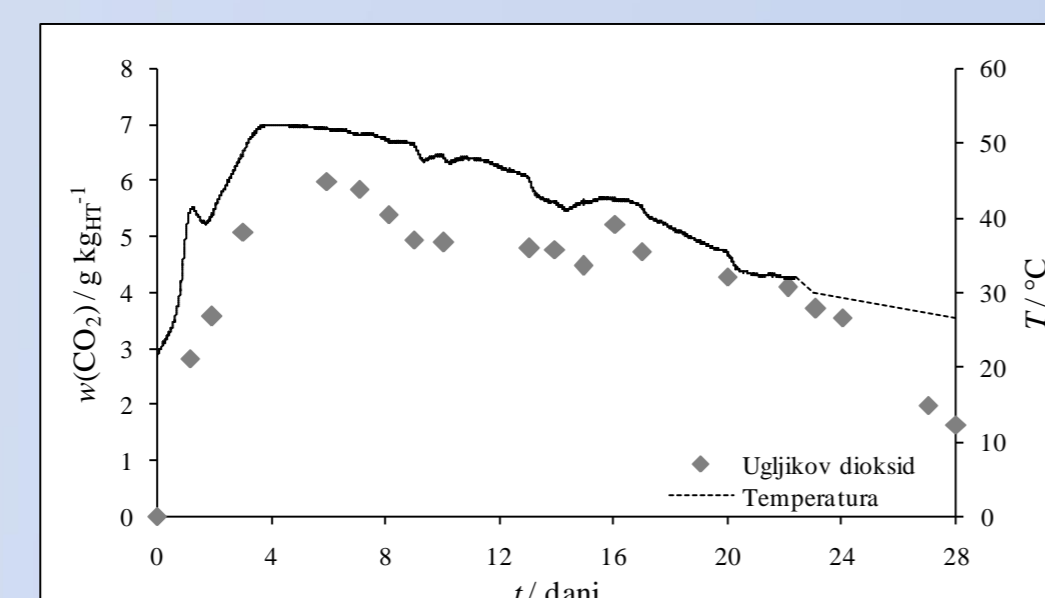
Slika 12. Promjena omjera C:N i konverzije u kompostnoj masi tijekom 28 dana u pokusu P1.

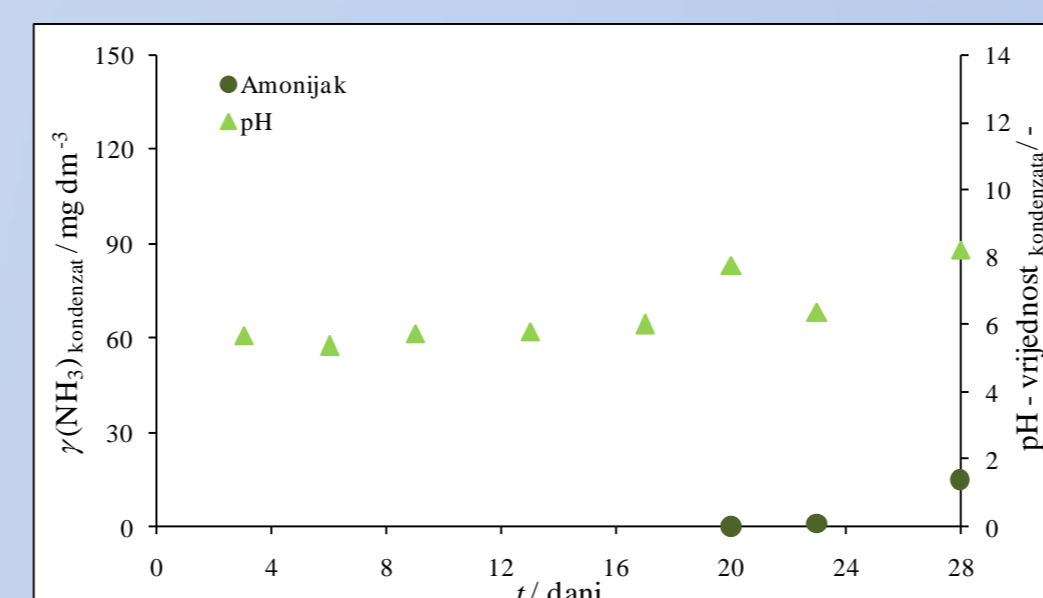
Slika 17. Usporedba FTIR spektara za pokuse P1 i P2 u 0. i 28. danu.

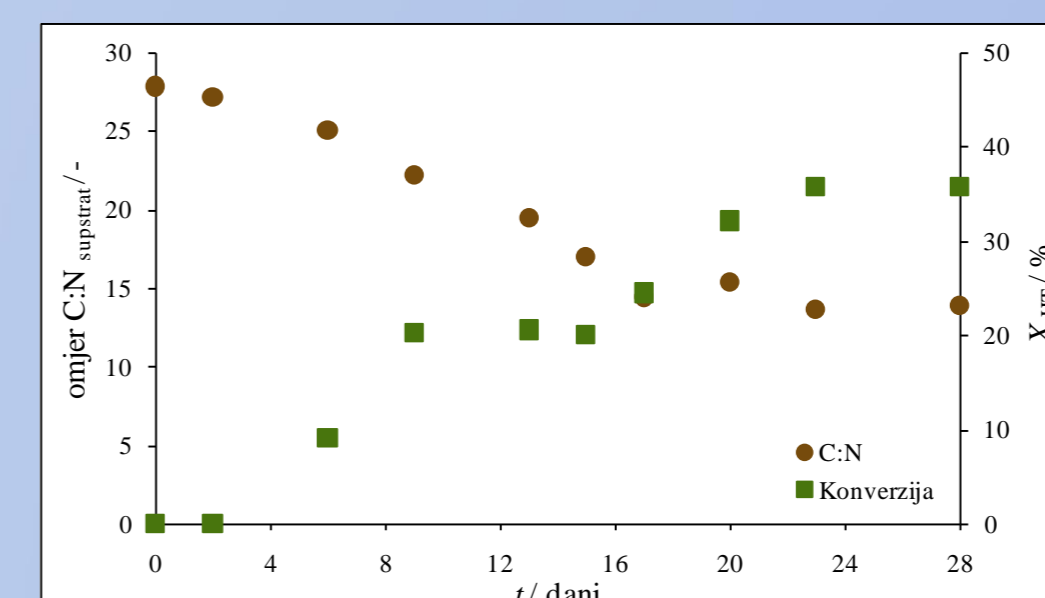
Slika 13. Promjena ukupnog broja mezofilnih i termofilnih mikroorganizama i temperature u kompostnoj masi tijekom 28 dana u pokusu P2.

Slika 14. Promjena masenog udjela CO₂ u struji zraka na izlazu iz reaktora i temperature tijekom 28 dana u pokusu P2.

Slika 15. Promjena koncentracije NH₃ i pH-vrijednosti u kondenzatu tijekom 28 dana u pokusu P2.

Slika 16. Promjena omjera C:N i konverzije u kompostnoj masi tijekom 28 dana u pokusu P2.

ZAKLJUČCI

1. U procesu biorazgradnje lignoceluloznog supstrata najveću sposobnost cijepanja molekula lignina, celuloze i hemiceluloze pokazale su kulture *Phanerochaete chrysosporium* i *Trichoderma reesei* uz učinkovitost od 42 % i 43 %, što je potvrđeno FTIR analizom.
2. Procesi kompostiranja lignoceluloznog supstrata (P1 i P2), provedeni su pri početnom omjeru C:N od 24:1 do krajnjeg od 14:1 uz konverziju od 45 %, odnosno pri početnom omjeru C:N od 28:1 do krajnjeg od 15:1 uz 35 %-tnu konverziju.
3. FTIR analizom supstrata u P2 utvrđeno je kako inokulirana mješovita kultura u odnosu na autohtonu kulturu sadržanu u supstratu ima izraženiju sposobnost razgradnje složenih organskih molekula kao što su lignin, celuloza i hemiceluloza.

